

ราชทูตรับใช้ตัวเอง

ค้นหาจอมเจริณแก้ตัวผู้ประพาศิประมาณ
เหมือนเถาย่านทรายเจริณอยู่ในป่าฉะนั้น
บุคคลผู้ตกอยู่ในอำนาจของค้นหา
จอมเร่ร่อนไปในภพน้อยภพใหญ่
เหมือนวานรอยากได้ผลไม้ เร่ร่อนไปในป่าฉะนั้น

ราชทูตรับใช้ตัวเอง

๔๓๑

พระรัตนตรัยเป็นหลักของชีวิต หลักของจิตใจ เราต้อง
ทำใจของเราให้หยุด นิ่ง สงบ ให้เข้าถึงพระรัตนตรัยที่อยู่
ภายในตัวของเราให้ได้ซึ่งใจที่เหมาะสมที่จะเข้าถึงพระรัตนตรัยนั้น
จะต้องเป็นใจที่ปลอดโปร่งว่างเปล่าจากความคิดทั้งหมด เป็น
ประดุจภาชนะที่ว่างเปล่า และต้องทำใจให้เบิกบาน ให้ชุ่มชื้น
ให้สะอาด ให้บริสุทธิ์ ให้ผ่องใส พร้อมทั้งจะให้ภัยกับทุกๆ สิ่งทุกๆ
อย่างได้ แม้กระทั่งตัวของเราเอง ให้ใจเราประดุจแหล่งกำเนิด
แห่งความปรารถนาดี ที่มีแจกจ่ายอย่างไม่มีวันที่จะสิ้นสุด
สภาพใจอย่างนี้ เป็นต้นทางของการเข้าถึงพระรัตนตรัยภายใน

มีพระพุทธวาทะที่กล่าวไว้ใน คาถาธรรมบท ว่า

“มนุสสุส ปมุตตจาริโน

ตณฺหา วฑฺฒติ มาลฺวา วีย

โส ปริปลวติ หุราหุรํ

ผลมิจฺฉํว วนสฺสมี วานโร

ตัณหาย่อมเจริญแก่สัตว์ผู้ประพฤดีประมาท เหมือน
เถาย่านทรายเจริญอยู่ในป่าฉะนั้น บุคคลผู้ตกอยู่ในอำนาจ
ของตัณหา ย่อมเร่ร่อนไปในภพน้อยภพใหญ่ เหมือนวานร
อยากได้ผลไม้ เร่ร่อนไปในป่าฉะนั้น”

ตัณหาความทะยานอยาก เป็นสาเหตุของความทุกข์

ราชทูตรับใช้ตัวเอง

๔๓๒

เมื่ออยากได้ อยากมี อยากเป็น ก็ต้องแสวงหา และในการแสวงหา
กว่าที่จะให้ได้มาซึ่งสิ่งที่ต้องการนั้น ไม่ใช่เรื่องง่าย ต้องฝ่าฟัน
อุปสรรคมากมาย ต้องคอยแก้ไขปัญหาสารพัด บางทีจะได้
อะไรมาลั่กอย่างหนึ่ง เลือดตาแทบกระเด็น บางอย่างต้องเอา
ชีวิตเข้าแลกจึงจะได้มา เหมือนอย่างเรื่องของบุรุษคนหนึ่ง
ที่ทั้งนำทิ้งและน่าประหลาดใจ เรื่องมีอยู่ว่า

*ในสมัยพระเจ้าพรหมทัต เสวยราชสมบัติอยู่ในกรุง
พาราณสี พระองค์มีพระราชโอรสพระองค์หนึ่ง ซึ่งเป็นบรมโอร
สัต์ว์ผู้มีบุญญาธิการมาก ได้สำเร็จการศึกษาจากกรุงตักสิลา
เมื่อพระเจ้าพรหมทัตสวรรคตแล้ว พระโอรสได้ขึ้นครองราชย์
เป็นกษัตริย์แทนพระองค์ มีพระนามาภิไธยว่า โภชนสุทธีกราช
เพราะเหตุที่พระองค์เป็นผู้พอพระทัย ในการเสวยพระกระยาหาร
อันประณีต สะอาดบริสุทธิ์ยิ่งนัก

พระราชาทรงเป็นสุขุมลชาติ ข้าวของเครื่องใช้ต่างๆ
ในพระราชวังล้วนประณีตวิจิตรและมีค่ามหาศาล เอาแค่พระ
สุพรรณภาชน์สำหรับใส่เครื่องเสวยของพระองค์ มีราคาถึง
แสนตำลึง เมื่อพระองค์จะเสวยพระกระยาหาร จะเสด็จออก

*มก. พุทธชาดก เล่ม ๕๔ หน้า ๘๘

ราชทูตรับใช้ตัวเอง

๔๓๓

ไปเสวยที่มณฑปแก้ว อันประดับด้วยเครื่องอลังการ แม้บาน
ประตูพระราชฐาน ล้วนสำเร็จด้วยรัตนชาตินานาชนิด ในเวลา
ที่เสวย จะมีภัตตาคารและนางสนมกำนัลคอยปรนนิบัติรับใช้ และมี
การประโคมดนตรีบรรเลงดุจชาวสวรรค์ และพระกระยาหาร
ของพระองค์ก็มีค่าแสนตำลึงเช่นกัน

การที่พระองค์เสวยพระกระยาหาร อันประกอบด้วย
พระราชอิสริยยศปานนี้ เพราะจะให้มหาชนชาวพระนคร พากัน
อัศจรรย์ใจในบุญญาธิการที่พระองค์ได้สั่งสมมา แล้วจะได้เอา
เป็นแบบอย่าง เพื่อตั้งหน้าบำเพ็ญทาน รักษาศีล เจริญภาวนา
อันเป็นทางมาแห่งสมบัติใหญ่ และเป็นประโยชน์อย่างยิ่งใน
อนาคตกาลภายภาคเบื้องหน้า พระองค์มิได้มีพระประสงค์จะ
โอ้อวดความร่ำรวยแต่อย่างใด

วันหนึ่ง มีบุรุษผู้หนึ่งเห็นวิธีการที่พระเจ้าโกชนสุทริภ
ราชเสวย เกิดความอยากรู้ มีความกระวนกระวายใคร่ที่จะ
บริโภคพระกระยาหารของพระองค์ เมื่อไม่สามารถที่จะอดกลั้น
ต่อความอยากรู้นั้นไว้ได้ จึงคิดว่า เราอย่าทนกระสับกระส่ายอยู่เลย
เราควรจะคิดหาอุบายสักอย่างหนึ่ง เพื่อให้ได้บริโภคดังประสงค์
ครั้นคิดอุบายออกแล้ว จึงนุ่งห่มผ้าไหมให้เรียบร้อยดูดี แล้วก็
ยกมือขึ้น ร้องประกาศด้วยเสียงอันดังว่า “ตัวเราเป็นราชทูต”

ราชทูตรับใช้ตัวเอง

๔๓๔

แล้วเดินฝ่าฝูงชนเข้าไปจนถึงที่ประทับของพระเจ้าโกชนสุทธิดิราช โดยไม่มีผู้ใดผู้หนึ่งกล้าห้ามปราม เพราะเหตุว่าในสมัยนั้น เมื่อผู้ใดร้องประกาศว่า “ตัวเราเป็นราชทูต” ย่อมได้รับเกียรติและไม่มีใครกล้าที่จะห้ามปราม

เมื่อไปถึงที่ประทับของพระมหากษัตริย์แล้ว รีบคว้าเอาอาหารจากพระสุพรรณภาชนะมากำหนึ่งใส่ปาก แล้วบริโภคนอยู่ต่อหน้าพระราชา ราชบุรุษทั้งหลายที่ถือดาบยืนอารักขาอยู่ซีกดาบออกหมายจะประหารบุรุษนั้น แต่พระราชาได้ห้ามปรามไว้ว่า “ท่านทั้งหลายอย่าทำอันตรายแก่เขาเลย ให้เขาบริโภคตามสบายเถิด” เมื่อตรัสดังนี้แล้ว ทรงลางพระหัตถ์ ประทับทอดพระเนตรอยู่ ครั้นบุรุษนั้นบริโภคจนอิ่มหน้าสำราญแล้ว จึงพระราชทานน้ำที่เป็นน้ำเสวยของพระองค์ แล้วตรัสถามว่า

“ดูก่อนบุรุษผู้อาภาย ถ้อยคำที่เจ้ากล่าวว่า ตัวเราเป็นราชทูตนั้น ตัวเจ้าเป็นราชทูตของใคร” บุรุษนั้นกราบทูลว่า “ข้าพระองค์เป็นราชทูตของตัณหา ตัณหาตั้งข้าพระองค์ให้เป็นทูต และบังคับข้าพระองค์ว่า เจ้าจงถือเอาสิ่งนั้นสิ่งนี้มาให้แก่เรา”

บุรุษนั้นกราบทูลต่อไปอีกว่า “ธรรมดาสัตว์ทั้งหลาย ล้วนตกอยู่ในอำนาจของตัณหา คือความอยาก ย่อมไปสู่ประเทศอันไกลโพ้น เพื่อให้ได้สิ่งของอันใดอันหนึ่งมาสำหรับตน แม้อาหาร

ราชทูตรับใช้ตัวเอง

๔๓๕

ใส่ท้อง เพราะมีความหิวความอยากเป็นนิตย์ ส่วนข้าพระองค์
เป็นทูตรับใช้ของท้อง ที่มีความหิวอยู่เป็นนิตย์ ข้าแต่พระองค์
ผู้ประเสริฐกว่านรชน ขอพระองค์อย่าทรงพิโรธข้าพระองค์เลย

อีกประการหนึ่ง คนทั้งหลายย่อมตกอยู่ในอำนาจของท้อง
ซึ่งมีความอยากอยู่เสมอ ไม่เลือกว่ากลางวันหรือกลางคืนฉันใด
ข้าพระองค์เป็นทูตรับใช้ท้องของตัวเอง คอยรับใช้ท้องที่มีความ
หิวความอยากอยู่ฉันนั้น ข้าแต่พระองค์ผู้ประเสริฐกว่าพสกนิกร
ขอพระองค์อย่าทรงพิโรธข้าพระองค์เลย”

เมื่อพระเจ้าโกชนสุทธีกราชได้ทรงสดับพจนารถแห่ง
บุรุษนั้น จึงทรงดำริว่า ถ้อยคำของบุรุษนี้ ล้วนแต่ประกอบด้วย
อรรถและธรรม เป็นความจริงแท้ เพราะว่าคนและสัตว์ทั้งหลาย
ในโลกนี้ ล้วนแต่เป็นข้ารับใช้ความอยากของตัว ทุกคนล้วนตก
อยู่ในอำนาจของความอยากความหิวกระหายด้วยกันทั้งสิ้น อัน
ความอยากนี้ ย่อมเป็นใหญ่ใช้สอยคนและสัตว์ทั้งหลายโดย
ไม่เลือกหน้า ถ้อยคำของบุรุษนี้ไพเราะจับใจเรายังนัก

ครั้นทรงดำริอย่างนี้แล้ว จึงตรัสว่า “ดูก่อนบุรุษ ผู้เป็น
ดุจราชทูตของตัวเอง เราจะให้โคสีแดงแก่ท่านหนึ่งพัน กับโคที่
เป็นจำฝูงอีกหนึ่งตัว และจะให้ฐานันดรแก่ท่าน พร้อมทั้งทรัพย์
ยศและบริวาร การที่เราจะไม่ให้สิ่งของแก่ท่าน ซึ่งมีความ

ราชทูตรับใช้ตัวเอง

๔๓๖

หิวกระหายเหมือนอย่างกับเรา ย่อมเป็นการไม่สมควร”

เมื่อพระราชาตรัสดังนี้แล้ว จึงพระราชทานสิ่งของตาม
ที่พระองค์ได้ตรัสไว้ บุรุษนั้นได้ถึงความสุขด้วยปัญญาของตน
เพราะมาพบกับพระบรมโพธิสัตว์ ผู้มีน้ำพระทัยเปี่ยมล้นด้วย
เมตตา ถ้าไปเจอคนอื่นที่จิตใจไม่กว้างขวางพอ บุรุษนี้อาจถึงตาย
แม้กระนั้นบุรุษนี้พร้อมจะยอมตาย ขอเพียงให้ได้รับประทาน
อาหารของพระราชาแค่เพียงคำเดียว เพื่อสนองความอยาก
ของตน

จากเรื่องนี้เราจะเห็นได้ว่า ความอยากทำให้คนเรากล้า
จนไม่กลัวความตาย นี่เพราะอาศัยปัญญาแท้ๆ จึงรอดมาได้
ทำให้เราได้ข้อคิดว่า การรู้จักพูดอย่างถูกต้องดีงามตามเหตุผล
ย่อมได้รับผลที่น่าพึงพอใจ เรื่องอันตรายเรื่องร้ายต่างๆ ก็
จะกลับกลายเป็นดีและเป็นที่น่าประทับใจได้ แต่พึงสังวรไว้ว่า การที่
จะพูดให้ถูกต้องดีงามตามเหตุผลนั้น ต้องพูดตามความเป็นจริง
และมีความจริงใจไม่เสแสร้ง เมื่อคิดเห็นอย่างใดรู้สึกอย่างไร
ก็พูดออกไปตามนั้นผู้ฟังจะได้พิจารณาตามและตัดสินใจได้ถูกต้อง
ไม่เช่นนั้นอาจเป็นผลร้ายมากกว่าผลดี

คนส่วนมากมักจะไม่ค่อยกล้าพูดความจริง เพราะ
เขินอายบ้าง ไม่ยอมรับความจริงบ้าง บ้างก็กลัวจะเสียหน้า จึง

ราชทูตรับใช้ตัวเอง

๔๓๓

มักพูดเสียงไปเป็นอย่างอื่น ด้วยเหตุนี้ถ้อยคำของคนส่วนมาก
จึงยากจะหยั่งรู้ เพราะปากไม่ค่อยตรงกับใจ ฉะนั้นเราต้องมีความ
จริงใจ ทั้งจริงต่อการทำความดี จริงต่อหน้าที่ที่แท้จริง คือ
การประพฤติปฏิบัติธรรมให้เข้าถึงพระรัตนตรัยภายใน แล้วเรา
จะได้สมหวังตั้งใจในชีวิตกันทุกๆ คน

